

Dolende zielen van De Graef

Peter De Graef is een gelauwerde onder de Nederlandse en Vlaamse schrijvers, acteurs en regisseurs. Zijn werk werd geselecteerd voor het Theaterfestival en hem vielen de OCE-theaterprijs, de Thersiteprijs, de Velinx-publieksprijs en de ASLK-toneelschrijfprijs ten deel. Deze week werd hij nog bedacht met de Louis d'Or, de prijs voor de acteur met de beste dragende rol. Velen denken nog met huivering terug aan zijn optreden in onder andere 'Ombat', een monoloog van eigen hand en 'De Wereldverbeteraar' van Thomas Bernard in de regie van Dirk Tanghe.

De veertiger De Graef is wel gelukkig met zijn prijzen en selecties, maar naast zijn schoenen lopen doet hij niet. De twijfel blijft: „Die prijzenregen voelt heel verwarrend aan. Zeker in tijden waarin je privé op de tast bent. Ik kan het niet beter uitlegen dan aan de hand van 'De Wereldverbeteraar' van Thomas Bernard. Het gaat over een man die een hoge onderscheiding krijgt en daarop als woekerende kanker terugbijt op de dag van de uitreiking zelf. Een oude man, dat is waar. Maar ik heb genoeg oude man in me zitten om hem te volgen en te begrijpen. Ik zit zo'n beetje in een mid-life crisis en ik steek die goed weg. Maar bij Bernard zie ik dat het allemaal nog erger is, nog veel erger. Dan moet ik lachen, hard lachen.”

In zijn eigen schrijfsels zijn het steeds dolende zielen die De Graef ten tonele voert. Zo ook in zijn 'De Drie Mannen van Ypsilanti' dat dit voorjaar als locatievoorstelling bij Theatergroep Hollandia in première ging en nu, vanaf september, langs het zalencircuit voert.

De ontstaansgeschiedenis van het stuk wordt als volgt gepresenteerd: in 1995 attendeerden drie jonge acteurs, toen nog studenten aan de Toneelacademie te Maastricht, Peter de Graef op een wonderbaarlijk verhaal. Een

psychiater, gevestigd in de Amerikaanse plaats Ypsilanti, schreef een boek 'De Drie Mannen van Ypsilanti', over zijn behandeling van drie schizofrenen die elk beweerden de reïncarnatie van Jezus te zijn. Als experiment besloot de arts de drie met elkaar te confronteren. Het resultaat was dat ze elkaar voor gek verklaarden. Het plaatsje Ypsilanti bestaat; het ligt in de Amerikaanse staat Michigan. Maar van het boek is geen spoor te vinden. Het is dus waarschijnlijk een mythisch boek en zo'n mythe past aardig in het kader van de tekst die De Graef één van de drie acteurs die hij in deze voorstelling leiding geeft, in de mond legt: „Ik ben veertig inmiddels en leugenaar van beroep.”

Peter de Graef schiep (dus?) voor zijn spelers zijn eigen 'De Drie Mannen van Ypsilanti' waarin hij de dolende zielen Felix, Wim en Riemer, respectievelijk gespeeld door Marcel Hensema, Fedja van Huët en Stijn Westend, in een verlaten Noord-Hollands landschap opvoert. Ze worstelen met het bestaan en zijn op zoek naar gezelschap, erkenning en liefde. Onduidelijk is wie ze zijn en waarom ze hier zijn. Zijn het drie broers of de drie mannen van Ypsilanti waar de Amerikaanse psychiater het over had? Nog een vraag roept het feit op dat de voorstelling die aanstaande dinsdag in de kleine zaal van de Heerlense Stadschouwburg draait, wordt geannonceerd in de serie Monologen die zich als inmiddels erkend fenomeen al voor het derde seizoen manifesteert. Worden de zinnen van Felix, Wim en Riemer misschien in wezen gedacht en gesproken door één persoon?

„Wat we vanavond gaan proberen te spelen, is héél moeilijk uit te leggen. Net als het leven. Da's ook heel moeilijk uit leggen.” Het is de eerste tekst, als voice over uitgesproken, van Riemer,

de tandarts die brodeloos is geworden doordat een patiënt in zijn stoel aan een hartaanval sneefde. Hij spoelt aan in het hutje in een bar landschap van Felix, de huiskamerfilosoof die

droomt van een wetenschappelijke carrière. Zo'n tekst doet het ergste vermoeden als je niet wist dat Peter De Graef erachter stak.

Na het bovenstaande ultieme cliché barst het pas echt los. De Graef's tekst toont zich origineel, luchtig en hartstikke geestig, exact passend bij de drie acteurs die 'm moeten uitspreken. De anekdotes die de personages eruit gooien, zijn zo bizar dat er volop te lachen valt. Het spel van Fedja van Huët, bekend geworden door zijn rol in de film 'Karakter' is, zonder de andere acteurs tekort te doen, van een zo hoog niveau, dat je je afvraagt of hij niet werkelijk de krankzinnige schizofreen is die hij speelt. Overigens roepen vrijwel alle teksten de vraag op hoe erg het gesteld is met de grijze cellen van de drie heren. Die heren zijn drukdoende met de zoektocht naar hun (gezamenlijke) verleden, hun afkomst, alsmede de vraag hoe het met hen verder moet. En dat alles met flitsend spel. Licht speelt een enorm grote rol in deze voorstelling, daarom ook staat lichttechnicus Arne Lievens vermeld als co-regisseur. Wie De Graef als acteur, schrijver of regisseur eerder aan het werk zag, zal deze voorstelling niet willen missen. Nieuwe volgelingen ook welkom, denk ik.

'De Drie Mannen van Ypsilanti' is op dinsdag 6 oktober te zien in de kleine zaal van de Heerlense Stadschouwburg. Aanvang 20.30 uur, met een inleiding om 19.30 uur. Bel om te reserveren: 045-5716607.

Nieuwe reeks monologen in schouwburg Heerlen

